

[Undervisningsministeren.]

være rigtigt allerede nu at foreslå ændringer i refusionen på dette specielle område.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Jeg skal herved have den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring af vandløbsloven*, der bl. a. har til formål at forbedre reglerne om beskyttelse af vore vandområder mod forurening.

Indledningsvis finder jeg det naturligt at fremkomme med nogle almindelige bemærkninger om problemet vandforurening, som er blevet aktuelt og vanskeligt i næsten alle lande. Andre samfund, i hvilke befolkningen må udnytte overfladevand til den almindelige forsyning med vand, har erfaret faren ved vandforurening på et tidligere tidspunkt end Danmark, og nogle af disse folk er nok også nået videre end vi med hensyn til lovgivning og foranstaltninger mod vandforurening.

Særlige problemer, som vi er forskånet for, knytter sig til løsning af bekæmpelsen af forurening af vandet i de store floder, som flyder gennem en række lande, der skal bruge vandet til mange forskellige formål i husholdning, erhverv og transport samtidig med, at floderne skal tjene til bortledning af spildevand.

Dette har ført til, at vandproblemerne er taget op i FN og forskellige af forbundets organisationer, både WHO og UNESCO. Til trods for, at vand er en betingelse for alt liv på denne klode, må man konstatere, at vor viden om en så fundamental ting som vandets kredsløb i naturen ikke er udforsket i større omfang. Det var mig en glæde, at bevillingsmyndighederne i januar i år tiltrådte bevillinger, der gør det muligt for en række videnskabelige institutter, der virker i Danmark og Grønland, at deltage i UNESCOs internationale hydrologiske dekadeprogram.

Her i Europa er vandproblemerne taget op af såvel Europarådet som ECE. Selv om Danmark på grund af meget gunstige geografiske og klimatiske forhold og den gode adgang til at indvinde grundvand til dækning af befolkningens og erhvervslivets behov hidtil har kunnet nøjes med en begrænset indsats mod overfladevandets forurening, må vi gøre os klart, at også hos os er adgangen til rent vand begrænset.

Det må også erindres, at befolkningens og erhvervslivets vækst og den højere levestandard medfører stadig øgede krav om fremskaffelse af rent vand, som det ikke i alle egne af landet er muligt at dække med grundvand. Tiden nærmer sig, hvor vandforsyningen må suppleres med overfladevand, ja, i Københavnsområdet og enkelte andre steder i landet er denne situation allerede indtrådt.

På den anden side medfører den nævnte samfundsudvikling også en stærkt forøget produktion af affald, ikke mindst af spildevand.

Endelig må det her i landet ligesom i udlandet være af betydning ved vurderingen af spørgsmålet om beskyttelse af vore omgivelser, at befolkningens trang til og muligheder for at tilbringe fritiden i naturen er blevet stadig forøget i de senere år.

Vor situation på vandområdet har som nævnt stillet sig relativt gunstigt, men den adskiller sig dog ikke principielt fra forholdene i mange andre lande. Jeg finder det derfor naturligt, når den danske vandløbslovgivning tages op til revision, at fremdrage en række synspunkter, som en ekspertgruppe under ECE har opstillet, og som ECE har anbefalet som principskitse over for regeringerne i de tilsluttede lande. Jeg skal ikke trætte med omtale af de punkter, som vedrører internationalt samarbejde om kontrol med forureningen af de floder, der strømmer gennem flere lande, men kun nævne følgende:

Alle problemer vedrørende rationel udnyttelse af vandreserver bør betragtes i

[Landbrugsministeren.]

relation til hvert afstrømningsområdes specielle forhold. Det er nødvendigt, at lokale kommuner og forbrugere samarbejder.

Kontrollen med vands forurening har til formål at bevare — i videst muligt omfang — de naturlige kvaliteter af overfladevand og grundvand for at beskytte den offentlige sundhed og for at tillade vandets brug først og fremmest til:

Produktion til rimelig pris af drikkevand af god kvalitet, bevarelse af fauna og flora, produktion af vand til industriel brug, eventuelt efter en sådan behandling, som må være nødvendig og økonomisk overkommelig,

vanding af arealer og til husdyrs forsyning med vand samt endelig

rekreative formål med rimelig hensyntagen til, hvad den offentlige sundhed og æstetiske forhold udkræver.

Regeringerne bør anlægge en langsigtet politik for at opnå nedsættelse af eksisterende vandforurening og dens forebyggelse i fremtiden.

De nationale lovgivninger bør tilgodese: at kontrol med vandforurening udkræver etablering af administrative organer, f. eks.

a) et centralt organ på tilstrækkelig højt plan, der kan samarbejde med andre myndigheder inden for den almindelige vandpolitiske rammer,

b) lokale organer, eventuelt efter afstrømningsområde, der er ansvarlige for gennemførelsen af kontrolbestemmelser og for anvendelsen af kontrolforanstaltninger,

c) rådgivende komiteer bestående af repræsentanter for offentlige myndigheder, repræsentanter for forbrugere og uafhængige eksperter til at bistå og vejlede de under a og b nævnte organer.

Afledning af spildevand — både til overfladevand og til grundvand — som kan forurene vandet, skal være forbudt uden forud indhentet tilladelse. Ansøgninger om sådan tilladelse skal overvejes ud fra en bedømmelse af følgende faktorer:

a) Recipientens evne til at assimilere spildevandet m. v. efter en vurdering af dettes fysiske, kemiske, biologiske, mikrobiologiske og radioaktive egenskaber, b) vurdering af de økonomiske, sociale og

kulturelle fordele og ulemper af de mulige metoder til behandling af spildevandet m. v.

Det er vigtigt, at lovgivningen om kontrol med vands forurening overholdes, og at tilstrækkelig strenge sanktioner anvendes i tilfælde af overtrædelse.

Udførelsen af rensningsanlæg bør støttes f. eks. ved tilskud, lavt forrentede lån osv.

Det er ganske interessant at betragte den gældende danske vandløbslov i lyset af de erfaringer, der er nedfældet i dette internationale dokument.

1) Områderne for vore vandløbsretter følger den almindelige, administrative inddeling: landvæsenskommissionens område svarer normalt til en amtsrådsreds, landvæsensnævnets til en retskreds. Vandløbsloven og lov om landvæsensretter følger således ikke tanken om at tilgodese samhørigheden af problemer inden for vandløbs samlede afstrømningsområder. Dette punkt skal jeg vende tilbage til i forbindelse med fremsættelsen af forslag til lov om ændring af lov om landvæsensretter.

2) Vandløbslovens § 81 har givet landbrugsministeriet „overtilsyn“ med vandløbene. Dette indebærer efter motiverne, at ministeriet kan tage stilling til visse tvistigheder mellem kommuner og til privates klager over den kommunale vandløbsadministration, for så vidt afgørelsen ikke henhører under vandløbsretten, og det gør den i de fleste tilfælde.

Efter § 81, stk. 2, påhviler det politiet og fiskerikontrollen at påse overholdelsen af bestemmelserne i lovens kap. XI om spildevandsanlæg.

Kontrolbestemmelserne er således langt fra udformet i overensstemmelse med principskitsen.

3) Dette afbødes imidlertid ved den centrale stilling, som vor vandløbslov har givet vandløbsretterne, dels når de tillader nye spildevandsanlæg efter §§ 73 og 74, dels når de tager stilling til klager over forurening efter § 72, stk. 2 og 3.

4) Vandløbsloven foreskriver ikke, at regeringen bør have en „vandpolitik“, end-sige anlægge en langsigtet vandpolitik. Dette er vel heller ikke nødvendigt, thi om målet kan der ikke herske tvivl, nemlig at man skal stræbe efter at opnå nedsættelse af eksisterende vandforurening og dens

[Landbrugsministeren.]

forebyggelse i fremtiden. Dette foreskriver vandløbsloven ikke for regeringen, men for alle myndigheder og private, der har spildevandsanlæg, idet sådanne anlæg efter § 71 skal udføres, vedligeholdes og benyttes således, at afledningen ikke skader vandløbets naturlige tilstand eller volder almene ulemper i havet.

5) Med hensyn til den administrative opbygning af forureningskontrollen må ECEs eksempel være udformet med henblik på forholdene i store lande. Hos os kan man nok klare opgaverne uden skabelse af nye centrale organer. Jeg vil her gerne minde om, at arbejdet i ministerierne med spørgsmålet om bekæmpelse af vandforurening forudsætter et samarbejde mellem indenrigsministeriet, fiskeriministeriet, boligministeriet, ministeriet for kulturelle anliggender og landbrugsministeriet, idet det som fremhævet i spildevandskommissionens betænkning er nødvendigt at behandle vandløbsbeskyttelsen efter regler i sundhedsvedtægter, landsbygge-loven og forskellige planlægningslove og fiskerilove ved siden af selve vandløbsloven.

Det har i øvrigt også fundet udtryk i vandløbslovens § 72, stk. 1, hvorefter en række ministre kan give en kommunalbestyrelse pålæg om at indbringe sag for vandløbsretten om ordning af spildevandsforhold i kommunen. Der har allerede i nogle år bestået et nært samarbejde mellem disse ministerier ved behandlingen af disse sager.

Som lokale myndigheder er vore vandløbsretter velegnede til at varetage beskyttelsen af vandområderne, og der foreligger gode muligheder for at udbygge den administrative kontrol på basis af amtsrådene.

At disse organer ikke er knyttet til de geografiske afstrømningsområder, spiller næppe i almindelighed nogen afgørende rolle under danske forhold som ved de store floder i udlandet.

6) Ved en ændring af vandløbslovens § 5 kan principskitens synspunkter med hensyn til grundlag og vilkår for vandløbsrettens tilladelse til afledning af spildevand opfyldes fuldt ud.

7) Vi har ikke her i landet de rådgivende komiteer bestående af eksperter og repræsentanter for myndigheder og forbrugere til

at bistå de organer, der skal varetage den egentlige forureningskontrol. Der har næppe været behov herfor, men vi har jo foreningsfrihed, så de kan skabes, når, hvor og hvis der viser sig brug for sådanne frivillige organisationer til at formidle fælles interesse vedrørende vandløbsforhold.

Selv om denne gennemgang af ECEs dokument har fremhævet nogle forskelligheder mellem dansk vandløbslovgivning og det af ECEs eksperter foreslåede, er det min overbevisning, at det er muligt med de ændringer af vandløbsloven, som spildevandskommissionen har foreslået, og som i øvrigt er medtaget i det foreliggende lovforslag, at opbygge en ordning, der harmonerer med danske forhold, vore retlige og administrative traditioner, og som desuden fuldt ud lever op til det mål og de principper, som ECEs principskitse er udtryk for.

Også inden for Europarådet har man beskæftiget sig med spørgsmålet om beskyttelse af vand. Europarådet har på det 161. stedfortrædermøde i dagene 22.-26. maj 1967 godkendt et „charter“, hvis pointer det er tanken at anbefale regeringerne at vedtage under højtidelige former og kundgøre for befolkningerne som rettesnor i forbindelse med en almindelig kampagne til beskyttelse af de almindelige, fælles naturgoder.

Af det påtænkte europæiske vandcharter skal jeg citere nogle hovedpunkter, der er så almindelige, at de er uimodsigelige:

I. Der er intet liv uden vand. Vand er en uvurdelig skat, uundværlig for al menneskelig aktivitet.

II. Vandressourcerne er begrænsede. Det er derfor absolut nødvendigt at bevare, kontrollere og, hvor det er muligt, at øge tilgangen af rent vand.

III. At forurene vand er det samme som at skade levende væsener, herunder mennesket, som er afhængige af vand.

IV. Vand skal opfylde veldefinerede kvalitetskriterier og fremfor alt opfylde kravene fra det offentlige sundhedsvæsen.

V. Når brugt vand afledes til et fælles vandområde, må det ikke skade den fremtidige brug, både offentlig og privat, som det fælles vandområde kan finde anvendelse til.

[Landbrugsministeren.]

VI. Opretholdelse af en passende vegetation, især skovområder, er en af de vigtigste faktorer til bevarelse af vandressourcer.

VII. Vandressourcerne må udforskes.

VIII. Klog husholdning med vandet nødvendiggør planlægning, varetaget af passende offentlige myndigheder.

IX. Beskyttelsen af vand kræver øget forskning, uddannelse og oplysning.

X. Vand er en fælles skat, hvis værdi må anerkendes af enhver. Enhver har pligt til at bruge vand omhyggeligt og økonomisk.

XI. Eftersom vandreserverne i et naturligt nedbørsområde udgør en naturlig enhed, bør deres administration følge områdets grænser fremfor de traditionelle (nationale og administrative) grænser.

XII. Vand kender ingen grænser; som et fælles gode kræver det internationalt samarbejde.

Det er jo vanskeligt at bedømme, hvad der kommer ud af disse idealistiske principer og teser, men det er rigtigt, at der — også hos os — tiltrænges en almindelig mentalitetss ændring, omfattende enkeltpersoner, erhvervslivets virksomheder, kommunale og andre myndigheder, som baggrund eller fundament for det sæt af regler, som vandløbslovgivningen bør omfatte.

Den ændrede almindelige opfattelse lader sig ikke skabe ved forbud eller påbud i loven alene.

Om „vandpolitikens“ mål — at formindske de eksisterende forureninger og at undgå nye skadelige forureninger — kan der næppe herske tvivl.

Den opgave, der nu skal tages op, er at udforme vandløbslovens regler således, at der skabes et bedre apparat til at beskytte overfladevand mod forurening. Det er en langsigtet opgave.

Jeg håber, at der kan opnås tilslutning her i tinget og i befolkningen til, at der skal gøres en indsats nu og fremover for at beskytte vandløb, søer og strande mod forurening med spildevand, således at disse vigtige dele af vore omgivelser kan bevares som et fælles gode og afleveres i anstændig stand til vore efterkommere.

Som det fremgår af indledningen til den betænkning, der er afgivet af spildevandskommissionen af 1957, og som blev forelagt tingets medlemmer i oktober 1966, er også

her i Danmark bekymringerne vedrørende den stigende forurening af vore vandløb og strande snart af gammel dato. Sundhedsstyrelsen har således allerede i medicinalberetningen for 1932 gjort opmærksom på sagen, der også var fremdraget under lovgivningsarbejdet i 1930'erne.

Ved gennemførelsen af vandløbsloven af 1949 næredes der — også her i tinget — forventning om, at de nye regler ville medføre en bedring.

Man måtte allerede omkring midten af 1950'erne erkende, at forventningen ikke blev opfyldt fuldt ud.

Spildevandskommissionen har gjort rede for forskellige årsager, der kan forklare, hvorfor denne på mange punkter moderne lov har vist sig ufyldstgørende, især med hensyn til forureningskontrollens organisation.

Medens spildevandskommissionen arbejdede, blev forureningsproblemet draget frem her i tinget i forbindelse med behandlingen af tillægget af 3. maj 1963 til vandløbsloven.

Det bør også nævnes, at Akademiet for de tekniske Videnskaber i 1961 nedsatte et særligt udvalg, der i 1963 afgav en betænkning om mulighederne for at dække befolkningens stigende behov for vand, i hvilken nødvendigheden af områdeplanlægning og intensiveret forskning og uddannelse, også for så vidt angår forureningsspørgsmålet, påpeges.

Senest har Dansk Ingeniørforening taget hele forureningsspørgsmålet op til behandling. Foreningen nedsatte i 1965 et udvalg med et betydeligt antal repræsentanter også uden for ingeniørernes egen kreds, med den opgave at beskrive bestående og forudselige problemer i forbindelse med støj, luftforurening og forurening af drikkevand, vandløb osv. samt bortledning af spildevand. Udvalget skulle endvidere gennemgå gældende lovbestemmelser og pege på, hvor det fremover fra teknisk side vil være ønskeligt og muligt at bidrage til en begrænsning af forureningen, dels gennem foranstaltninger til udbygning og udnyttelse af teknisk viden, dels ved anvisning af forslag til nye bestemmelser. Dette udvalgs betænkning er offentliggjort i 1967.

Det fremhæves i denne udvalgsbetænkning, at der i Danmark ikke findes ferskvandsrecipienter, der kan optage store

[Landbrugsministeren.]

mængder uenset spildevand af normal sammensætning, at det er teknisk muligt at begrænse spildevandsforurening af vore vandområder på en sådan måde, at vandet i hygiejnisk, biologisk og æstetisk henseende ikke bliver uegnet til noget brug, hvortil det ville have været egnet i sin naturlige tilstand, og at recipienten er bestemmende for, på hvilken måde og efter hvilken rensning spildevandet kan afledes. Det fremhæves, at der ved planlægning af spildevandsanlæg ved søer og vandløb, der med tiden kan forventes anvendt til drikkevandsforsyning, dog skal tages hensyn til, at der straks eller senere kan ske en afskæring af spildevandstilførslen, hvorfor betydningen af sagkyndig lokal planlægning fremhæves. Det er ønskeligt, at der ved etablering af kloakplanlægningsudvalg for større samlede områder tilvejebringes betingelser for den mest rationelle løsning under hensyn til samfundets stedse stigende krav. Nødvendigheden af en effektiv, sagkyndig kontrol med rensningsanlægs drift og vedligeholdelse fremhæves. Denne kontrol bør henlægges til lokale myndigheder, der råder over en teknisk administration, som under hygiejneteknisk ledelse kan varetage den omfattende kontrollerende og rådgivende virksomhed, som er nødvendig.

Endelig har Ingeniørforeningens forureningsudvalg fremhævet nødvendigheden af visse retningslinier og normer, af en udvidet aktivitet inden for forskning, uddannelse og oplysning og af samarbejde over en bred front.

Med hensyn til dette sidste punkt om forskning og uddannelse har Nordisk Råd i rek. nr. 2/1966 anbefalet regeringerne så hurtigt som muligt at tilvejebringe et effektivt samarbejde mellem de nordiske lande på vattenvårdens og vattenvårdsforskningens område. På embedsmandsplan har der i nogle år fundet forhandlinger sted til gensidig orientering om dette emne, og der består gode muligheder for direkte kontakt mellem forskningsinstitutter i de nordiske lande. Inden man går videre med overvejelserne om nordisk samarbejde, må vi fra dansk side finde det ønskeligt at overveje, under hvilke former der kan etableres et effektivt samarbejde mellem en række forskellige danske institutter, der hver for sig

beskæftiger sig med spildevand, forurening og rensning. Dansk Ingeniørforenings spildevandskomité har fra 1. april 1967 fået forøget sin bevilling på finansloven til 200.000 kr. årlig for i overensstemmelse med et forslag i spildevandskommissionens betænkning at få mulighed for øget virksomhed ved ansættelse af 2 ingeniører som fast medhjælp. Dansk Ingeniørforenings spildevandskomité har endvidere som omtalt i betænkningen taget spørgsmålet om øget kontakt med andre institutioner op; men der foreligger endnu ikke oplysning for ministeriet om resultatet af disse overvejelser.

Det er ikke alle de omtalte emner, der kan løses ved ændring af vandløbsloven. Således må spørgsmålet om planlægning tages op i større sammenhæng. Regeringens planlægningsudvalg arbejder med denne sag. Vandløbslovens sammenhæng med den almindelige planlægning har været overvejet i udvalget, og der er enighed om allerede nu at søge de tekniske bestemmelser ændret, medens den endelige fastsættelse af en række administrative og økonomiske spørgsmål afventer udformningen af kommunestrukturen og byrdefordelingen og dermed placeringen af det planlægningsmæssige og administrative ansvar. Lovforslagets enkelte bestemmelser er udformet med henblik herpå. Samarbejde mellem forskellige myndigheder, der hver for sig varetager særlige opgaver efter bestemte lovbestemmelser, kan heller ikke foreskrives i vandløbsloven, men gennemførelse af forslagens bestemmelser vil gøre vandløbsmyndighederne bedre i stand til at medvirke i et sådant større samarbejde. Når der i overensstemmelse med forslaget opbygges en lokal kontrol med spildevandsanlæg, og hvis kontrollen, som foreslået, i det væsentlige henlægges til amtsrådene, er det min opfattelse, at disse meget snart vil føle behov for at tage opgaven op om samlet planlægning af spildevandsafledningen for store samlede områder i forbindelse med anden planlægningsvirksomhed, som amtsrådene på forskellig måde har kontakt med.

Efter disse almindelige bemærkninger om baggrunden for ønsket om en modernisering af vandløbsloven skal jeg gå over til en omtale af det foreliggende lovforslag.

Lovforslaget er udformet på grundlag af

[Landbrugsministeren.]

spildevandskommissionens forslag, og med hensyn til mange detaljer må jeg henvise dels til kommissionens betænkning, dels til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Det står fast, at den gældende lov giver en udmærket ramme, inden for hvilken fremsynede kommuner med støtte af vandløbsretten har kunnet gennemføre fuldt tilfredsstillende spildevandsanlæg. Lovforslaget fremtræder derfor som en række ændringer, som erfaringerne har vist er nødvendige for at få „den tunge ende med“. Når det gælder beskyttelse af naturområder mod forurening, er man inde på et felt, hvor det ikke længere er muligt helt at overlade initiativet til den enkelte kommune og dens borgere.

Forslaget vedrører navnlig 1) en udbygning af reglerne om vandløbsretternes virksomhed til beskyttelse af vandløb og havet mod forurening med spildevand, 2) om kontrol med spildevandsanlæggs drift og vedligeholdelse, 3) om fremskyndelse af spildevandssagers behandling og 4) om finansieringen af spildevandsanlæg og rensningsanlæg. Forslaget indeholder desuden en del ændringer af andre bestemmelser i loven, hvorved disse bringes i overensstemmelse med de foreslåede nye regler om nævnte fire hovedpunkter. Endelig foreslås visse ændringer af redaktionel karakter og ændringer, hvorved vandløbsloven bringes i overensstemmelse med den udvikling, der har fundet sted siden lovens ikrafttræden den 1. november 1949.

Ud fra ønsket om at beskytte vore vandområder mod forurening foreslås det, at afledning af spildevand fra samlede bebyggelser og en række virksomheder, som omtales i § 5 a, altid skal behandles for vandløbsretten, for at denne kan afgøre, hvilke rensningskrav der må forlanges overholdt for at beskytte vandløb, søer eller havet mod skadelig forurening. Såvel af hensyn til spildevandsproducenterne som til de myndigheder, der skal varetage kontrollen med kravenes overholdelse, må denne ordning anbefales.

Antallet af sager skulle efter den i forslagens § 5 a og § 5 b foreslåede afgrænsning ikke forøges i uoverkommelig grad, idet man må gå ud fra, at kommunerne vil søge fællesanlæg etableret for naturligt sammenhørende områder.

Det er fundet nødvendigt i § 74, stk. 4, at udvide landvæsenskommissionens adgang til at pålægge en kommunalbestyrelse at indtræde som medrækvirent under en af en anden kommune rejst sag.

Landvæsenskommissionens arbejde begrænses samtidig på områder, der er uden betydning for vandområdernes beskyttelse, idet det er fundet hensigtsmæssigt at overlade til kommuner, der råder over den fornødne tekniske og økonomiske forvaltning, og som selv ønsker det, dels at bestemme udformningen af de ledninger, gennem hvilke spildevandet skal samles til rensningsanlægget, dels at ordne anlæggenes finansiering på en måde, der svarer til, hvad der er almindeligt ved andre offentlige anlæg og værker.

Af betydning for kommunernes administration af spildevandsforholdene og vandløbene er endvidere forslagens §§ 70 a, 74 a og 74 f, der gør det muligt at indbringe for landvæsenskommissionen skitseprojekt for hele kloakområdets kloakering og for en etapevis udbygning af anlæggene. Kommunerne kan også få fastslået, hvor store bidrag der påhviler arealer, som står foran udstykning. Dette bør være klarlagt på tidspunktet for udstykningsandragendets behandling, men kommunalbestyrelsen kan om fornødent begære udstykningen stillet i bero. Til gengæld findes det rimeligt, at kommunalbestyrelsen skal orientere den landinspektør, der forbereder en udstykning, om spildevandsafledningen skal ske til et privat eller et offentligt anlæg, og om begæring om udstykningens udsættelse vil blive fremsat.

Til beskyttelse af vandområderne er det nødvendigt at etablere en lokal, administrativ kontrol med, at spildevandsanlæg drives, vedligeholdes og udbygges, så rensningskravene opfyldes. Bortset fra købstæderne, i hvilke kontrollen henlægges til vedkommende byråd, foreslås kontrollen knyttet til amtsvandinspektørerne i forbindelse med vedkommende embedslæge.

Det skriftlige grundlag til støtte for tilsynsmyndigheden foreslås samlet i regulativer for de offentlige spildevandsanlæg på samme måde, som det har været gældende i mange år for offentlige vandløb. Det foreslås endvidere, at den projekterende allerede under sagens behandling for landvæsens-

[Landbrugsministeren.]

kommissionen skal udarbejde en beskrivelse af anlæggets forskellige dele og en vejledning i deres rette drift og vedligeholdelse. Beskrivelse og driftsvejledning udgør bilag til regulativet, men vil tillige være til stor gavn for den, der har ansvaret for anlæggets drift og vedligeholdelse.

Andre myndigheders adgang til at udøve kontrol bibeholdes eller øges ved den ændrede affattelse af § 81, stk. 2. Repræsentanter for kommunalbestyrelsen, som driver spildevandsanlæg, og for tilsynsmyndigheder foreslås i § 91 a givet adgang til at foretage undersøgelser på private virksomheder. Regler for laboratorier, der beskæftiger sig med undersøgelser af spildevand, foreslås indføjet som § 92 a.

For at sikre forureningskontrollens effektivitet foreslås i § 88 a indføjet bestemmelser om, at kommunale forsømmelser af at opfylde forpligtelser efter vandløbsloven eller en landvæsenskommissionskendelse kan afhjælpes ved en slags „tvangsfuldbyrdelse“ ved højere administrativ myndigheds indgriben.

Når beskyttelsen af de ferske vande og strandene kræver gennemførelse af kostbare anlæg, må det forudses, at der kan forekomme tilfælde, hvor anlæggene overstiger, hvad den lokale befolkning og kommune kan bære. Da det ofte tillige vil være en følge af forskellige myndigheders indgriben til fordel for almene interesser, er det i § 74 d foreslået, at der i sådanne tilfælde kan ydes statstilskud. Jeg tror, at der i befolkningen er en ganske særlig interesse for disse anlæg, der i særlig grad tjener almene interesser.

Foruden de omtalte forslag om vandområdernes beskyttelse mod forurening indeholder forslaget forskellige bestemmelser, hvorved den ved lov nr. 171 af 3. maj 1963 gennemførte ordning af de offentlige vandløbs vedligeholdelse bibeholdes og suppleres efter de i de forløbne år indvundne erfaringer.

Lovforslaget berører en række forskellige interesser lige fra den enkelte borgers behov for at komme af med en del af sit affald og den enkelte kommunes bestræbelser for at hjælpe ham og andre borgere til at gøre det på den mest praktiske måde gennem fælles anlæg.

Endvidere berøres en række almene

interesser som sundhedsvæsen, vandforsyning, hensigtsmæssig byudvikling og beskyttelse af vigtige dele af den natur, som bør bevares frie og rene til gavn for vor generation og gives videre til slægtled efter os i ordentlig stand.

Lovforslaget fremsættes derfor nu for at give mulighed for en grundig overvejelse af de forskellige interesser og hensyn, der må vurderes som en helhed. Tidspunktet nu giver også mulighed for at behandle dette lovforslag samtidig med indenrigsministerens forslag til lov om vandforsyning og muligvis andre forslag, der kan tjene til en rationalisering af planlægningslovgivningen.

Med disse bemærkninger tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Jeg skal dernæst have den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om landvæsensretter*, som knytter sig til forslaget vedrørende vandløbsloven og imødekommer nogle forslag fra spildevandskommissionen. I den gældende lov er samlet regler for landvæsensretternes sammensætning og forretningsgang. Det er efter vore retlige traditioner en hensigtsmæssig fremgangsmåde til at sikre offentlighed og en grundig oplysning af sager, som behandles af sagkyndige instanser, at det foreskrives, at behandlingen skal ske i en retssags form, selv om der ikke består en aktuel tvist. Landvæsensretterne behandler f. eks. sager om gennemførelse af store fælles vandaflednings- og kloakanlæg, om hvis gavnlighed der ikke er uenighed mellem grundejerne og vedkommende kommune. Her varetager landvæsensretten en række interesser uden for den kreds, som er direkte interesseret i anlægget. Mest aktuelt i dag, hvor også vandløbslovens spildevandsbestemmelser er til behandling, er det at nævne beskyttelsen af vandområder mod forurening. Vandløbsretten skal allerede nu, og det fremhæves yderligere i forslaget til lov om ændring af vandløbsloven, fastsætte krav om den fornødne rensning som vilkår for at tillade spildevandsanlægget. Denne opgave varetager retten på det offentliges vegne, og afgørelsen er ikke afhængig af parternes procedure.

Det forekommer imidlertid også, at der for landvæsensretten forelægges egentlige tvister